

Tilburg University

Verschuilen achter Brussel?

Sprokkereef, A.C.J.

Published in:
Checks&Balances

Publication date:
2010

Document Version
Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):
Sprokkereef, A. C. J. (2010). Verschuilen achter Brussel? *Checks&Balances*, 6(1), 29.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Two
English
articles
included!

*In gesprek met
Alexander Pechtold*

**Autonomie
voor de
Antillianen?**

Ja Ja

Afghanistan in 2010

Gezocht: Overwinningstrategie

Gaspijlijn

Duitsland-Rusland

Europese samenwerking of Russisch
imperialisme?

Vingerafdrukken en het

Afdruk helpt in strijd tegen id-fraude

TEKST Ank Bijleveld Schouten - Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Het zal weinigen zijn ontgaan dat afgelopen jaar het aanvraagproces voor Nederlandse reisdocumenten is veranderd. Sinds 28 juni 2009 worden van personen van 12 jaar of ouder vier vingerafdrukken opgenomen indien hij of zij een paspoort of Nederlandse identiteitskaart aanvraagt. Nederland heeft er daarbij voor gekozen de opgenomen vingerafdrukken op te slaan in de reisdocumentenadministratie. De Europese regelgeving die ten grondslag ligt aan de invoering van vingerafdrukken schrijft dat niet voor. De argumenten die ten grondslag liggen aan deze keuze zijn uitvoerig gewisseld met het parlement dat, na ampele discussies, met de voorstellen van de regering heeft ingestemd.¹

WAAROM VINGERAFDRUKKEN OPNEMEN IN DE REISDOCUMENTENADMINISTRATIE?

Al sinds jaar en dag worden met het oog op een betrouwbare uitgifte van reisdocumenten biometrische gegevens in de reisdocumentenadministratie opgeslagen, zoals de foto, de handtekening, het geslacht en de lengte van de houder van een reisdocument. De vingerafdrukken, die een extra instrument zijn om de identiteit van een persoon te kunnen bepalen, komen hier nu bij. Zouden al deze biometrische gegevens niet in de administratie worden opgenomen, dan zou dat een zeer aanzienlijke en onwenselijke beperking met zich meebrengen om bij het aanvragen en het uitgeven van de reisdocumenten tot een goede identiteitsvaststelling te kunnen komen. Dit is onwenselijk, gezien de zeer nadelige gevolgen die verbonden zijn aan identiteitsfraude, zowel voor degene van wie de identiteit door een ander wordt misbruikt als voor degenen die door identiteitsfraude bijvoorbeeld financiële schade oplopen. Benadrukt wordt dat het in de centrale reisdocumentenadministratie niet mogelijk zal zijn om uitsluitend op vingerafdrukken te zoeken, zoals door sommigen wordt gedacht. Het is immers geen politieregister.

IS HET OPSLAAN VAN VINGERAFDRUKKEN IN EEN CENTRALE ADMINISTRATIE WEL VERANTWOORD?

Over de voor- en nadelen van gegevensopslag in een centrale reisdocumentenadministratie is heel uitvoerig bij de parlementaire behandeling stil gestaan. Alles overwegende is de conclusie dat een centrale administratie veiliger te maken is dan de huidige decentrale administraties. Daarbij moet worden bedacht dat om de decentrale administraties online bevraagbaar te maken een centrale verwijzindex noodzakelijk zou zijn die, om als zoekingang naar de decentrale administraties te kunnen fungeren, al veel van de gegevens zou moeten bevatten die ook decentraal zijn opgeslagen. Een dergelijke constructie is niet alleen inefficiënt, maar levert ook risico's op, zowel op technisch als op organisatorisch gebied. Het is immers ondoenlijk om bij bijna zeventienhonderd instanties die over Nederland en de rest van de wereld

verspreid zijn, het zelfde hoge beveiligingsniveau te realiseren dat bij een centrale administratie wel haalbaar is. Om dezelfde reden is in 2001 al gekozen voor een centrale vervaardiging van reisdocumenten. De decentrale personalisering van blanco reisdocumenten door de uitgevende instanties bleek uit veiligheidsoogpunt uitermate kwetsbaar te zijn. In de afgelopen jaren heeft zich met de elektronische uitwisseling van de aanvraaggegevens geen incident voorgedaan.

Het is overigens onmogelijk te garanderen dat zich nooit een incident zal voordoen. Vanzelfsprekend zullen alle beveiligingsmaatregelen die redelijkerwijs denkbaar en mogelijk zijn, worden genomen. Beveiliging is echter een "rat-race" tussen dreigingbedenkers en dreigingoplossers. Het is daarom zaak continu dreigingen in de gaten te houden, op nieuwe dreigingen te anticiperen en preventieve maatregelen te nemen. De centrale opzet biedt daarbij het voordeel dat in het geval van een mogelijke dreiging daar sneller op kan worden ingespeeld dan bij bijna zeventienhonderd decentrale administraties mogelijk is.

IS DE VERWERKING VAN VINGERAFDRUKKEN GEEN ONGEOORLOOFDE INBREUK OP DE PRIVACY?

Het opslaan van vingerafdrukken in een administratie is, net als de opslag van de foto en de handtekening, een inbreuk op de persoonlijke levenssfeer van de burger, die echter zowel in het licht van de Nederlandse grondwet als van internationale verdragen zoals het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM), gerechtvaardigd is. Er heeft, zoals blijkt uit de toelichting bij het wetsvoorstel en in de daarop volgende parlementaire behandeling, een zorgvuldige afweging plaatsgevonden tussen het recht van de burger op de bescherming van zijn persoonlijke levenssfeer en het belang van de overheid om misbruik van reisdocumenten en (de gevolgen van) identiteitsfraude op een effectieve manier te kunnen bestrijden.

¹ Kamerstukken, nr. 31 324.

Nederlandse paspoort

Verschuilen achter Brussel?

TEKST Annemarie Sprokkereef - Onderzoeker regulering van biometrie, Tilburg Institute for Law, Technology and Society (TILT), Universiteit Tilburg

De nieuwe Nederlandse paspoortwet betekent een herinrichting van de reisdocumentenadministratie. Deze wet regelt ook de opname van twee vingerscans op een chip in het paspoort. Met deze laatste wijziging van de paspoortwet heeft de Nederlandse regering voldaan aan de Europese paspoortverordening van 2004.

De paspoortwet gaat echter veel verder dan in de EU onderling is afgesproken: het verplicht opslaan van vier vingerscans in een centrale databank en het specifiek openen van deze databank voor beperkte opsporingsdoelinden, zijn Nederlandse toevoegingen. Hierover wordt echter in overheidsinformatiefolders geen woord gerept en de Nederlandse burger krijgt daardoor de indruk dat ook de centrale opslag van vingerafdrukken door Brussel verplicht is gesteld. Het tegendeel is waar: sommige lidstaten hebben vooralsnog principiële bezwaren tegen centrale opslag (Duitsland, Zweden) en andere landen hebben juist gekozen voor opslag op basis van vrijwilligheid (Verenigd Koninkrijk).

Het opslaan en gebruik van face scan en vingerscan in het paspoort is technisch al een grote en innovatieve stap. De Europese Verordening geeft lidstaten daarom de mogelijkheid kwaliteit en betrouwbaarheid eerst aan de praktijk te toetsen voordat eventueel tot een besluit over veel ingrijpendere centrale opslag wordt overgegaan. De Nederlandse keuze voor centrale opslag zal zonder meer leiden tot de opsporing en voorkoming van een groter aantal paspoortfraudes en het veroordelen van verdachten die anders mogelijk vrijuit waren gegaan. Tegelijkertijd worden er door deze keuze significant grotere risico's genomen met de biometrische persoonsgegevens van burgers dan wanneer deze alleen op het paspoort zelf worden opgeslagen.

Een praktisch bezwaar tegen de huidige aanpak is dat grootschalige en snelle invoering van biometrische systemen nu, de mogelijkheden tot het effectief gebruik van biometrie in de toekomst wel eens in de weg kunnen staan. Grootschalige *impact assessment* onderzoeken ontbreken nog. Het is daarom allerm minst bewezen dat de huidige kennis over de opslag en toepassing van biometrische gegevens voldoende gevorderd is om vingerafdrukgegevens op een dergelijk grote schaal op te slaan en te vergelijken. Veel praktische problemen met biometrische registratie (met name de kwaliteit van de opgenomen gegevens en de invloed van de biometrische registratie en identificatie op werkprocessen) zijn nog verre van opgelost.

Daarnaast is er een aantal juridische bezwaren in te brengen. De paspoortwet staat volgens sommige critici op gespannen voet met door de eeuwen heen opgebouwde rechten zoals vastgelegd in artikel 10 van de Grondwet en artikel 8 van het Europese Verdrag van de Rechten van de Mens. Vingerafdruksystemen zijn nooit honderd procent betrouwbaar en hebben wel degelijk flinke foutmarges. Oneigenlijk gebruik of fouten in de verwerking van gegevens van de reisdocumentenadministratie kunnen dus gaan leiden tot situaties waar burgers grote hinder van zullen ondervinden of zelfs onschuldig slachtoffer kunnen worden van identiteitsfraude of rechterlijke dwaling. Het gekoesterde rechtsprincipe dat er sprake moet zijn van een redelijk vermoeden van schuld voordat iemands privacy geschonden mag worden zou dan ook in de toekomst door deze wet kunnen worden gecompromitteerd.

Een complicerende factor is namelijk dat een vingerafdruk (in tegenstelling tot bijvoorbeeld een irisscan) makkelijk verplaatsbaar en kopieerbaar is. Misschien creëert de databank daarom wel meer problemen dan zij oplost. Daarnaast hebben we te maken met een zogenaamde kapstokwet, waardoor de huidige inperking van het gebruik door opsporingdiensten ook geen lang leven beschoren hoeft te zijn. De PVV heeft zich tijdens de behandeling in de Eerste Kamer al sterk gemaakt om de vingerafdrukken voor alle opsporingsambtenaren en in alle onderzoeken toegankelijk te maken.

Inmiddels hebben de eerste duizenden Nederlanders hun vingerafdrukken al voor decentrale opslag afgegeven. Het centrale systeem wordt binnenkort in werking gezet. Burgers die hebben geweigerd hun vingerafdruk af te geven zijn onverrichterzake (en zonder paspoort) naar huis gestuurd. Het zou goed zijn als er door de Kamer de komende jaren steeds openheid van zaken over de uitrol van biometrie binnen de reisdocumentenregistratie geëist wordt. Ik denk hierbij bijvoorbeeld aan details over de biometrische zoekfunctie die wordt gecreëerd. De introductie van onafhankelijke audits zou ook geen overbodige luxe zijn. Maar mijn belangrijkste conclusie is dat het de Nederlandse overheid zou sieren als nationale keuzes voortaan in de voorlichting aan het publiek duidelijk zouden worden gepreciseerd en uitgelegd.